

İKİNCİ BÖLÜM KARAR

ADALET KAYALIBAY BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2014/11382
Karar Tarihi : 10/5/2017

Başkan : Engin YILDIRIM
Üyeler : Serdar ÖZGÜLDÜR
Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Recep KÖMÜRCÜ
M. Emin KUZ
Raportör : Ayhan KILIÇ
Başvurucu : Adalet KAYALIBAY
Vekili : Av. Berra BESLER

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, yönetim ve denetimine el konulan şirketin mal varlığının satışından elde edilen gelirden hisse sahibi ortağa pay verilmemesi nedeniyle mülkiyet hakkının; idari yargıda açılan tam yargı davasının uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 11/7/2014 tarihinde yapılmıştır.
3. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
4. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
5. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü Anayasa Mahkemesine bildirmiştir.
6. Bakanlık görüşü başvurucuya tebliğ edilmiş, başvurucu da Bakanlık görüşüne karşı beyanlarını bildirmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

A. Uyuşmazlığın Arka Planı

8. Başvurucu, Metaş İzmir Metalurji Anonim Şirketinin (METAŞ) halka açık olarak işlem görmekte olan %46,1747 oranındaki hisselerinden 20.203 adedinin (%2,86) sahibidir.

9. Sıvı çelik üretimi ve haddeleme faaliyeti ile uğraşan METAŞ, 1999 yılında üretimini durdurmuş; 2003 yılında ise "gayrifaaal" hâle gelmiştir. Öte yandan METAŞ'ın halka arz edilen hisseleri 1998 yılında İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB) 100 endeksinden çıkarılarak "gözaltı pazarı"na dâhil edilmiş, 2003 yılında ise borsa kaydından tamamen çıkarılarak sürekli işlem görmekten men edilmiştir.

10. METAŞ'ın %41,9855 hisseli ortağı olan Rumeli Çelik Sanayi Anonim Şirketi (Rumeli A.Ş.) aynı zamanda T. İmar Bankası T. Anonim Şirketinin (İmar Bankası) ortağıdır.

11. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun (BDDK) 3/7/2003 tarihli kararıyla İmar Bankasının bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izni kaldırılmış ve anılan Banka, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna (TMSF) devredilmiştir. Karar 18/6/1999 tarihli ve 4389 sayılı mülga Bankalar Kanunu'nun 14. maddesinin (3) numaralı fıkrasına dayanılarak alınmıştır. Kararın gerekçesinde; İmar Bankasının yükümlülüklerini vadesinde yerine getirmedeği, alınması gereken tedbirleri almadığı ve faaliyetlerinin devamının mevduat sahiplerinin hakları, mali sistemin güven ve istikrarı bakımından tehlike arz ettiği için Bankaya el konulduğu belirtilmiştir.

12. Bankalar yeminli murakıplarınca hazırlanan 21/6/2005 tarihli raporda, METAŞ'ın İmar Bankasının hâkim ortağı olan Uzan Grubu şirketlerinden biri olduğu ve bunlar adına hareket ettiği saptanmıştır. Raporda ayrıca METAŞ'ın, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kanunlarına tabi olarak kurulmuş olan İmar Bankası Off Shore Limitetten (Off Shore Ltd.) en fazla kredi kullanan Uzan Grubu şirketlerinden olduğu tespit edilmiştir. Off Shore Ltd.'nin Uzan Grubu tarafından anılan Gruba ait şirketlere halktan para toplamak suretiyle kaynak sağlamak amacıyla kıyı bankacılığı (off-shore) hükümlerine göre kurulan bir şirket olduğu hususu raporda ifade edilmiştir. Öte yandan METAŞ'ın hisselerine sahip olan G.Y.'nin aynı zamanda Uzan Grubu şirketlerinin hâkim ortaklarından olan Kemal Uzan'ın sekreteri olduğu anlaşılmaktadır.

13. TMSF'nin 24/12/2003 tarihli işlemiyle, İmar Bankası tarafından yetkili mercilere beyan edilen sigortaya tabi tasarruf mevduatı ile TMSF tarafından tespit edilen tasarruf mevduatı tutarı arasındaki 7.552.995.710,63 TL farkın METAŞ'ın da aralarında bulunduğu Uzan Grubu şirketleri ile onlar adına hareket eden şirketlerden (toplam 179 şirketten) tahsil edilmesine karar verilmiştir.

14. METAŞ'ın mal varlığına ihtiyati haciz uygulanmasından sonra TMSF, 29/1/2004 tarihli yazıyla 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 37. maddesi uyarınca borcun (7.552.995.710,63 TL) bir ay içinde ödenmesi istemiyle METAŞ'a, borcu ödemeye davet mektubu göndermiştir.

15. TMSF tarafından 13/2/2004 tarihli işlemle, 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 134. maddesi uyarınca METAŞ'ın temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetim kurulları devralınmış; bu kurullara üyeler atanmıştır.

16. TMSF'nin 16/2/2004 tarihli kararıyla METAŞ ve iştiraki olan şirketlerin faaliyetlerinde kullanılan menkuller, gayrimenkuller ile bu varlıkların ferî veya mütemmim cüzü niteliğinde olan sözleşmeler ile bunlardan doğan hak ve alacakların bir araya getirilmesi suretiyle oluşturulan "METAŞ ticari ve iktisadi bütünlüğü"nin satılması yolunda işlem tesis edilmiştir. METAŞ'ın hisseleri 5411 sayılı Kanun'un 134. maddesi gereği "METAŞ ticari ve iktisadi bütünlüğü"ne dâhil edilmemiştir. Anılan kararda, METAŞ'tan ayrı tüzel kişilikleri bulunan Demaş Demir Mamülleri A.Ş., Limaş Liman Hizmetleri A.Ş. ve Aysan Anadolu Yay Sanayi ve Ticaret A.Ş. için de aynı işlem yapılmıştır.

17. Borcun belirlenen vade içinde ödenmemesi nedeniyle 6183 sayılı Kanun'un 55. maddesi uyarınca METAŞ adına 24/3/2004 tarihli ödeme emri düzenlenmiştir. 5/4/2004 tarihinde de haciz varakaları düzenlenerek ihtiyati haciz kesin hacze dönüştürülmüştür.

18. TMSF bünyesinde oluşturulan satış komisyonu tarafından "METAŞ ticari ve iktisadi bütünlüğü" nün değeri 40.000.000 ABD doları, diğer üç şirketin değeri ise toplam 40.000.000 ABD doları olarak belirlenmiştir. Bu satış bedelleri TMSF tarafından onaylanarak "METAŞ ticari ve iktisadi bütünlüğü" 4/5/2006 tarihinde ihaleye çıkarılmış ve sonuç olarak söz konusu iktisadi bütünlük 22/6/2006 tarihinde 40.500.000 ABD doları karşılığında Cer Çelik Endüstri Anonim Şirketine satılmıştır. Dosyada diğer üç şirketin mal varlığından oluşan iktisadi bütünlüklerin hangi fiyata satıldığına ilişkin bir bilgi bulunmamaktadır.

19. 4/4/2008 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan METAŞ ticari ve iktisadi bütünlüğü sıra cetveline göre satış masrafları düşüldükten sonra geriye kalan 37.910,10 ABD dolarından öncelikle ipotek ve rehinler için pay ayrılmış, Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) ile Bornova Belediyesine ait borçlar ödenmiştir. Ardından Uzan Grubu şirketleri ile İmar Bankasının vergi borçları için Gelir İdaresi Başkanlığına toplam 33.603.474,36 ABD doları ödenmiştir. Satış bedelinden arta kalan tutar bulunmadığından diğer alacaklılara herhangi bir ödeme yapılmamıştır.

B. Başvurucu Tarafından Yapılan İdari Başvurular

20. Başvurucu 27/4/2006 tarihinde kayda giren dilekçe ile Sermaye Piyasası Kuruluna (SPK) başvurmuştur. Anılan başvuruda TMSF işlemlerinin hukuksuz olduğundan söz edilmiş ve TMSF işlemlerinin onaylanmaması talep edilmiştir. SPK tarafından başvurucuya gönderilen 11/5/2006 tarihli cevap yazısında, TMSF tarafından yapılan işlemlere ilişkin süreç açıklanmış ve gereken detaylı bilginin TMSF'den alınabileceği bildirilmiştir.

21. Başvurucu, 2/5/2006 tarihli dilekçe ile TMSF'ye başvuruda bulunarak METAŞ'ın satışından elde edilen gelirden hissesine düşen tutarın tarafına ödenmesini talep etmiştir. TMSF tarafından, altmış günlük yasal süresi içinde cevap verilmeyerek talep zımnen reddedilmiştir.

22. Başvurucu tarafından ayrıca 25/5/2006 tarihinde kayda giren dilekçe ile bir kez daha SPK'ya başvurularak METAŞ'ın hisselerinin İMKB bünyesindeki pazardan çıkarılması ve işlem görmekten men edilmesi nedeniyle uğranılan zararların ödenmesi isteminde bulunulmuştur. SPK tarafından 30/5/2006 tarihli yazıyla verilen cevapta, 27/4/2006 tarihli başvuruya verilen cevap yazısının başvurucuya gönderildiğinin belirtilmesiyle yetinilmiştir.

C. Tam Yargı Davasına İlişkin Süreç

23. Başvurucu tarafından 8/8/2006 tarihinde Danıştay Onüçüncü Dairesinde, hem "METAŞ ticari ve iktisadi bütünlüğü" nün satışı hem de METAŞ'ın halka açık hisse senetlerinin İMKB piyasasında işlem görmekten men edilmesi nedeniyle uğranıldığı öne sürülen 2.578.912 TL'nin yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle TMSF ve SPK aleyhine tam yargı davası açılmıştır.

24. Danıştay Onüçüncü Dairesinin 24/9/2007 tarihli kararıyla "METAŞ ticari ve iktisadi bütünlüğü" nün satışı nedeniyle uğranılan zararın tazmini istemi ile METAŞ'ın halka açık hisse senetlerinin İMKB piyasasında işlem görmekten men edilmesi nedeniyle uğranılan zararın tazmini istemi arasında maddi ve hukuki bağıllık veya sebep-sonuç ilişkisinin bulunmadığı görüşüyle her iki isteme ilişkin olarak ayrı ayrı dava açılmak üzere dava dilekçesinin reddine karar verilmiştir.

25. Dilekçe ret kararının başvurucaya tebliği üzerine “METAŞ ticari ve iktisadi bütünlüğü”nün satışından elde edilen bedelden kamu alacaklarının düşülmesinden sonra kalan kısmın hissesi oranında başvurucaya ödenmemesi nedeniyle uğranıldığı öne sürülen 2.578.912 TL'nin yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle Danıştay Onüçüncü Dairesinde yeniden dava açılmıştır. Dairenin 31/3/2008 tarihli kararıyla dava görev yönünden reddedilerek dosyanın görevli ve yetkili İstanbul İdare Mahkemesine gönderilmesine karar verilmiştir.

26. Görevsizlik kararı üzerine dosyaya bakan İstanbul 10. İdare Mahkemesi, 29/12/2008 tarihli kararıyla davanın reddine karar vermiştir. Kararın gerekçesinde, 5411 sayılı Kanun'un 134. ve 135. maddelerine yer verilmiş; METAŞ'ın İmar Bankasından kullandığı kredi nedeniyle TMSF'ye olan borcunun tahsili amacıyla haczedilen mal varlığının satışından elde edilen gelirin TMSF'nin alacağına mahsup edilmesinde hukuka aykırılık bulunmadığı belirtilmiştir. Kararda, sonuç olarak idarenin gerek kusur sorumluluğu gerekse kusursuz sorumluluk ilkelerine göre tazminat ödemesini gerektiren bir durumun bulunmadığı ifade edilmiştir.

27. Kararı temyizen inceleyen Danıştay Onüçüncü Dairesinin 1/6/2012 tarihli kararıyla İlk Derece Mahkemesi kararı onanmıştır. Karar düzeltme istemi ise aynı Dairenin 17/4/2014 tarihli kararıyla reddedilmiştir. Nihai karar 18/6/2014 tarihinde başvurucaya tebliğ edilmiştir.

28. Başvurucu tarafından 11/7/2014 tarihinde bireysel başvuruda bulunulmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

29. El koyma tarihinde yürürlükte bulunan 18/6/1999 tarihli ve 4389 sayılı mülga Bankalar Kanunu'nun “*Tasarruf Mevduatı ve Sigorta Fonu*” kenar başlıklı 15. maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

“... ”

7 a) Fon, alacağının tahsili bakımından yarar görmesi halinde ve Fona borçlu olup olmadıklarına bakılmaksızın; hisseleri kısmen veya tamamen kendisine intikal eden bir bankanın ... gerçek ve tüzel kişi ortaklarının yönetim ve denetimini doğrudan ya da dolaylı olarak tek başına veya birlikte elinde bulundurdukları şirketlerin ortaklarının, bu şirketlerde sahip oldukları hisselerinin tamamına ve/veya bir kısmına ilişkin temettü hariç, ortaklık hakları ile bu şirketlerin yönetim ve denetimini devralmaya ve şirket ana sözleşmesinde belirlenen yönetim, müdürler ve denetim kurulu üyelerinin sayılarıyla bağlı kalmaksızın ve imtiyazlı hisselerle dayanılarak atanıp atanmadıklarına bakılmaksızın görevden almak ve/veya üye sayısını artırmak ve/veya eksiltmek suretiyle bu kurullara üye atamaya yetkilidir.

... Fon, bu bentte savılan gerçek veya tüzel kişilere ait şirket hisselerinin ve/veya ... diğer tüm hak ve varlıklarının ... satışını gerçekleştirmeye ve bu satışlardan elde edilen tutarları Fon alacaklarına mahsup etmeye veya şirketlerin kamu borçları ve/veya Sosyal Sigortalar Kurumuna borçları ile sair borçlarını ödemedede kullanmaya ... yetkilidirler. ... Fon alacaklarının tahsilini teminen 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uyarınca haczedilen aktif değerler ile ... diğer tüm hak ve varlıkları bir araya getirerek ticari ve iktisadi bütünlük oluşturarak alıcısına geçişini sağlayacak şekilde satışına, ... Fon Kurulu yetkilidir...

“... ”

30. 4389 sayılı mülga Kanun'un "Hazine alacağı" kenar başlıklı 15/a maddesinin birinci fıkrasının ilgili bölümü şöyledir:

"Fon alacaklarından; yönetim ve denetimi Fona intikal eden ve/veya bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izin ve yetkileri ... kaldırılan ... bankaların yönetim ve denetimini doğrudan veya dolaylı olarak elinde bulunduran ortaklarının ... her ne ad altında olursa olsun kendilerine ait yurt içi ve yurt dışı şirket, finans kuruluşu, off-shore bankalara aktardıkları banka kaynakları ... veya bankaların hakim ortaklarının ... iştiraklerine ve bağlı şirketlerine aynı bankanın el değiştiren ortaklarının birbirlerine verdiği krediler ..., bankanın yönetim ve denetim döneminde yeterli ticari faaliyeti olmaksızın kaynak aktarımı amacıyla kurulmuş şirketlere verilen krediler ..., bankalarının off-shore bankalarındaki yargı kararları nedeniyle ödedikleri mevduatları ve off-shore bankaların bankaya izinli veya izinsiz aktardığı off-shore mevduatlar, ... başkaca bir işleme gerek olmaksızın Hazine alacağı haline gelmiş sayılır..."

31. 4389 sayılı mülga Kanun'un "Bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izninin kaldırılmasının sonuçları" kenar başlıklı 16. maddesinin üçüncü fıkrasının ilgili bölümü şöyledir:

"3. Fon, yönetim ve denetimi kendisine intikal eden bankada mevduat sahipleri ile diğer alacaklıların haklarını korumaya yönelik tedbirleri alır. Bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izni kaldırılan bankanın 17 nci maddede sayılan ilgililerinin mal, hak ve alacaklarına Fonun talebi üzerine mahkeme tarafından teminat şartı aranmaksızın ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz konulabilir..."

32. 5411 sayılı Kanun'un "Fonun alacaklarının tahsiline ilişkin diğer yetkiler" kenar başlıklı 134. maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Fon, alacağının tahsili bakımından yarar görmesi hâlinde ve Fona borçlu olup olmadıklarına bakılmaksızın, Fon bankalarının;

a) Yönetim ve denetimine sahip olduğu iştiraklerinin,

b) Hâkim ortağı olan tüzel kişilerin,

c) Gerçek ve tüzel kişi hâkim ortaklarının hâkim ortak olduğu şirketlerin,

d) Yukarıda sayılan kişiler adına hareket eden veya onlar hesabına kendi adına para, mal veya hak edinen şirketlerin ortaklarının,

Bu maddede belirtilen şirketlerde sahip oldukları hisselerinin tamamına ve/veya bir kısmına ilişkin temettü hariç ortaklık hakları ile bu şirketlerin yönetim ve denetimini devralmaya ... yetkilidir.

...

... Fon, bu fıkra da sayılan gerçek veya tüzel kişilere ait şirket hisselerinin ve/veya ... diğer tüm hak ve varlıklarının ve/veya bu hisselerle orantılı aktiflerinin satışını gerçekleştirmeye ve bu satışlardan elde edilen tutarları Fon alacaklarına mahsup etmeye veya şirketlerin kamu borçları ve/veya Sosyal Sigortalar Kurumuna borçları ile sair borçlarını ödemedeki kullanmaya ... yetkilidirler.

...

Fon alacaklarının tahsilini teminen, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uyarınca haczedilen aktif değerler

ile ... diğer tüm hak ve varlıkları bir araya getirerek, ticarî ve iktisadî bütünlük oluşturarak alıcısına geçişini sağlayacak şekilde satışına, ... Fon Kurulu yetkilidir...

...

Gerçek ve tüzel kişilerin sahip olduğu varlıkların, bu maddede yer alan hükümler çerçevesinde ticarî ve iktisadî bütünlük kapsamında veya bu Kanunda yer alan hükümler çerçevesinde ayrı ayrı cebri icra yoluyla satışlarından elde edilen bedelden; satış tarihine kadar tahakkuk etmiş olmak şartıyla, sırasıyla ..., kişilerin Devlete ve sosyal güvenlik kuruluşlarına olan 6183 sayılı Kanun kapsamındaki borçları ... ödendikten sonra kalan kısım, kişilerin diğer kamu kurum ve kuruluşları ile üst kurullara olan borçlarına garameten taksim edilerek ödenir...

..."

33. 5411 sayılı Kanun'un "Sigortaya tâbi mevduat ve katılım fonu tutarının eksik beyanı hâlinde uygulanacak takip ve tahsil usulleri" kenar başlıklı 135. maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu ile bu Kanun uyarınca banka tarafından yetkili mercilere beyan edilen sigortaya tâbi mevduat ve katılım fonu tutarı ile Fon tarafından tespit edilen mevduat ve katılım fonu tutarı arasında bir fark bulunması hâlinde, bu fark nispetinde bankanın yönetim kurulu ve kredi komitesi başkan ve üyeleri ile genel müdür, genel müdür yardımcıları, imzaları bankayı ilzam eden memurları ve şube müdürleri ile yönetim ve denetimini doğrudan veya dolaylı olarak tek başına veya birlikte elinde bulunduran ortaklarının, kendilerine, eşlerine ve çocuklarına ait bankalar ve banka dışı malî kurumlar ile diğer gerçek ve tüzel kişiler nezdindeki, kiralık kasa mevcutları da dahil olmak üzere, hak ve alacakları, döviz tevdiat hesapları ve limitli ve limitsiz kredi kartı ve ATM kartları hesapları dahil tüm banka hesaplarının dondurulmasına, kara, hava ve deniz taşıtları dâhil her türlü taşınır ve taşınmaz, kıymetli evrak ve yurt içi veya yurt dışı hazine bonosu, devlet tahvili, hisse senedi, yatırım fonları katılım belgeleri gibi diğer menkul değerlerle, bağımsız ticarî işletme, fabrika ve tesisler, bu tesislerin işletilmesine yönelik marka ve lisans hakları, kamu imtiyaz sözleşmelerinden doğan televizyon kanalı, elektrik santrali gibi bir tesisin kurulması ve işletilmesi yetkilerini veren lisans, ruhsat ve işletme hakları ile bu tesisleri lisans hakkına davanarak veya lisans hakkı bulunmadan kuran ve işleten şirketlere ait hisse senetleri, hak ve alacakların üzerindeki tasarruf yetkisinin tamamen veya kısmen kaldırılmasına, belirtilen tüm mal, kıymetli evrak, nakit ve diğer değerlerin zaptına ve/veya resmî sicillerdeki kayıtları üzerinde ihtiyatî tedbir konulmasına, bunların bir tevdi mahalline yatırılmasına ve hak ve alacakların üzerine diğer tedbirlerin konulmasına, bunlardan elde edinilmiş her türlü taşınır ve taşınmaz, hak ve alacaklar ile kıymetli evrak, nakit, bir tesisi işletme ve kurma hakkı veren marka ve lisans hakları, bu tesisleri lisans, ruhsat ve işletme hakkı ile veya bu hakları bulunmadan işleten, kuran ve hak sahibi niteliğini haiz şirketlere ait hisse senetleri hakkında belirtilen tedbirlerin alınmasına, Fonun talebi üzerine ilgili bankanın merkezinin bulunduğu yerdeki sulh ceza hâkimi, yargılama sırasında ise mahkeme tarafından karar verilir.

Yukarıda belirtilen farkın bu Kanunda yer alan hükümler dahilinde takip ve tahsiline Fon tarafından karar verilebilir. Bu hükümler, yukarıda sayılan kişiler adına hareket eden veya onlar hesabına kendi adına para, mal veya hak edinen kişiler hakkında da uygulanır.

... ”

34. 5411 sayılı Kanun’un geçici 11. maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

“Bu Kanunun yayımı tarihinden önce, 26.12.2003 tarihine kadar temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi Fona intikal eden ve/veya bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izin ve yetkileri ... kaldırılarak tasfiyeleri Fon eliyle yürütülen veya Fon tarafından tasfiye işlemleri başlatılan bankalar hakkında başlatılan işlemler sonuçlanıncaya ve her türlü Fon alacakları tahsil edilinceye kadar bu Kanunla yürürlükten kaldırılan 4389 sayılı Kanunun 14, 15, 15/a, 16, ... maddeleri, ... hükümlerinin uygulanmasına devam edilir.”

B. Uluslararası Hukuk

35. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), şirket hisselerinin ekonomik değere sahip olması nedeniyle Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ne (AİHS) ek 1 No.lu Protokol’ün 1. maddesi anlamında mülk teşkil ettiğini ifade etmektedir (*Sovtransavto Holding/Ukrayna*, B. No: 48553/99, 25/7/2002, § 91). AİHM; sahibinin şirketteki bir paya, bağlı haklarıyla birlikte malik olduğunu belgeleyen hisse senedinin karmaşık bir hukuki statüsünün bulunduğunu vurgulamaktadır. Hisse senedinin sadece şirketin mal varlığı üzerinde hak iddiasında bulunma yetkisi tanımadığını, aynı zamanda özellikle oy hakkı ve şirkete etki etme hakkı gibi diğer bazı hakları da içerebildiğini hatırlatan AİHM, hisse senetlerinden kaynaklanan müdahale iddialarının herhangi bir kategoriye dâhil edilmesinin güç olduğuna işaret etmekte ve bunların genel kural (mülkiyetten barışçıl yararlanma) kapsamında incelenmesinin uygun olacağını belirtmektedir (*Sovtransavto Holding/Ukrayna*, §§ 92, 93).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

36. Mahkemenin 10/5/2017 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

a. Başvurucunun İddiaları

37. Başvurucu, halka arz edilen hisselerden 20.203 adedine sahip olduğu METAŞ’ın ortağı Rumeli A.Ş.nin aynı zamanda BDDK tarafından bankacılık işlemleri yapma ve mevduat toplama izni kaldırılarak TMSF’ye devredilen İmar Bankasının da hissedarı olması dolayısıyla İmar Bankasının borçlarından, Rumeli A.Ş.nin hisse oranıyla sınırlı olmaksızın bütün mal varlığıyla sorumlu tutularak tüm mal varlığına el konulmasının mülkiyet hakkının ihlaline yol açtığını ifade etmiştir. Başvurucu, İmar Bankasının ortakları arasında bulunan Rumeli A.Ş.nin aynı zamanda METAŞ’ın da ortağı olması nedeniyle METAŞ’ın sorumluluğu yoluna gidilmiş ise de Rumeli A.Ş.nin hisse oranının gözetilmemesinin Rumeli A.Ş. ile hiçbir ilgisi bulunmayan, İmar Bankasının kamuya verdiği zararlarda katkısı ve kusuru olmayan, sadece parasını değerlendirmek amacıyla devlete ve borsaya güvenerek halka açık hisse senedi satın alan bireylerin de zarara uğramalarına yol açtığını savunmuştur.

38. METAŞ'ın İmar Bankasına olan kredi borcunun 11.403.000 ABD doları olduğunu ve tüm mal varlığınının 87.575.000 ABD dolarına satıldığını iddia eden başvurucu, kredi borcu ile SGK'ya olan borç düşüldükten sonra geriye 62.000.000 ABD dolarından kendi hissesinin karşılığının da ödenmesi gerektiğini vurgulamıştır. Başvurucu, satış bedelinden kendi hissesine isabet eden kısmın ödenmesi istemiyle TMSF'ye yapılan başvurunun cevap verilmeksizin reddi üzerine açtığı davanın -bilirkişi incelemesi yapılması gerektiği yolundaki talepleri dikkate alınmaksızın- gerekçesiz olarak reddedildiğini ifade etmiştir. Başvuru ayrıca, Mahkeme kararlarına konu olan maddi zararın tazmin edilmesi isteminde bulunmuştur.

b. Bakanlık Görüşü

39. Bakanlık görüş yazısında; başvurucunun hissedarı olduğu şirkete el konulmasının hukuka aykırı olduğuna ilişkin bir yargı kararının bulunmadığı, aksine başvurucu tarafından açılan davada el koyma işleminin hukuka uygun olduğunun saptandığı hatırlatılmıştır. Bakanlık, METAŞ'ın satışının tasarruf mevduatı farkından kaynaklanan kamu alacağının tahsiline yönelik bulunduğunu ve İlk Derece Mahkemesinde davanın açıldığı tarih itibarıyla Şirketin tüzel kişiliğinin devam ettiğini vurgulamıştır. Bakanlık ayrıca, METAŞ'ın hisselerini satın alan başvurucunun kâr sağlamanın yanında zarar riskini de üstlendiği görüşünü savunmuştur.

40. Bakanlık, AİHM'in *Erdem ve Egin-Erdem ve diğerleri/Türkiye* (B. No: 28431/06, 17/11/2009) kararında mevduata ilişkin ödeme rejiminin başvurucu üzerinde orantısız bir yük yaratmadığı içtihadında bulunduğunu anımsattıktan sonra söz konusu kararda benimsenen ilkelerin somut olay açısından önem taşıdığını belirtmiştir. AİHM'in anılan kararına atıfta bulunan Bakanlığa göre bankacılık sisteminin ve mali sistemin desteklenmesi, bankacılığın etkinliğinin güvence altına alınması ve bankacılık sisteminin devamlılığının sağlanması amacına yönelik müdahale meşru bir amaç taşımakta; başvurucu üzerinde aşırı ve ağır bir yük oluşturmamaktadır.

c. Başvurucunun Cevabı

41. Başvurucu tarafından Bakanlık görüşüne cevap olarak gönderilen dilekçede, esas itibarıyla başvuru dilekçesindeki iddialar tekrarlanmıştır. Başvurucu, ek olarak hisse senetlerine sahip olmanın zarar riskini de üstlenmeyi gerektirdiğini kabullenmekle birlikte "METAŞ ticari ve iktisadi bütünlüğü"nün satışı sonucunda kalan artı değer hissedarlar arasında paylaşılması gerektiğini ifade etmiştir. Başvurucu somut olayda METAŞ'ın kamuya olan tüm borçları ödendikten sonra geriye kalan 62.000.000 ABD doları artı değer hukuka aykırı olarak İmar Bankasının borçlarının ödenmesinde kullanılmasının mülkiyet hakkının gasbı niteliğinde olduğunu belirtmiştir.

2. Değerlendirme

42. İddianın değerlendirilmesinde dayanak alınacak Anayasa'nın "*Mülkiyet hakkı*" kenar başlıklı 35. maddesi şöyledir:

"Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.

Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir.

Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz."

43. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Satış bedelinden başvurucunun hissesine isabet eden kısmın başvurucuya ödenmesi istemiyle TMSF'ye yapılan

başvurunun cevap verilmeksizin reddi üzerine açılan davanın gerekçesiz kararlarla reddedildiği şikâyetinin, özünde mülkiyet hakkına yapıldığı iddia edilen müdahaleye ilişkin olduğundan mülkiyet hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

44. Öte yandan başvuru, hisselerine sahip olduğu METAŞ'ın tüm mal varlığına el konulmasından şikâyet etmekte ise de gerek açtığı tam yargı davasında gerekse bireysel başvuru dilekçesinde, satıştan elde edilen 87.575.000 ABD dolarından kamu borçları düşüldükten sonra geriye kaldığını ileri sürdüğü 62.000.000 ABD dolarından hissesine isabet eden kısmının kendisine ödenmesi isteminde bulunduğundan inceleme, var olduğu iddia edilen 62.000.000 ABD dolarından hissesi oranında başvurucuya ödenmemesine münhasır kılınmıştır.

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

45. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

i. Mülkün Varlığı

46. Anayasa'nın 35. maddesinin birinci fıkrasında "*Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.*" denilmek suretiyle mülkiyet hakkı güvenceye bağlanmıştır. Anayasa'nın anılan maddesiyle güvenceye bağlanan mülkiyet hakkı, ekonomik değer ifade eden ve parayla değerlendirilebilen her türlü mal varlığı hakkını kapsamaktadır (AYM, E.2015/39, K.2015/62, 1/7/2015, § 20). Bu bağlamda mülk olarak değerlendirilmesi gerektiğinde kuşku bulunmayan menkul ve gayrimenkul mallar ile bunların üzerinde tesis edilen sınırlı ayni haklar ve fikrî hakların yanı sıra icrası kabul olan her türlü alacak da mülkiyet hakkının kapsamına dâhildir (*Mahmut Duran ve diğerleri*, B. No: 2014/11441, 1/2/2017, § 60).

47. Başvuru, yönetim ve denetim organları ile mal varlığına el konularak satılan METAŞ'ın halka açık olarak işlem görmekte olan %46,55 oranındaki hisselerinden 20.203 adedinin (%2,86) sahibidir.

48. Sermaye şirketlerinin ortaklarına sermaye paylarını belgelendirmek amacıyla verdikleri kıymetli evrak olan hisse senedi, sahibine (elinde tutana) ihraç edildiği şirketin senet üzerinde gösterilen oranda/payda değişik biçimlerde mülkiyet hakkı sağladığından Anayasa'nın 35. maddesi kapsamında mülk olduğunda kuşku bulunmamaktadır (*Josef Asboth*, B. No: 2013/6484, 31/3/2016, § 46). Başvurucunun sahibi olduğu hisseler nedeniyle kullanabildiği haklar, hisse senetlerinin satılması, temettüsünden ve değer artışından yararlanılması ile sınırlı olsa da hâkim ve büyük ortaklar gibi şirketin yönetim ve denetiminde söz sahibi olmak gibi imkânlar sunmasa da bunların taşıdığı ekonomik değer nedeniyle mülkiyet hakkı kapsamında korunmaya değer bir menfaatinin bulunduğu anlaşılmaktadır (*Josef Asboth*, § 47).

ii. Müdahalenin Varlığı ve Türü

49. Anayasa'nın 35. maddesinde bir temel hak olarak güvence altına alınmış olan mülkiyet hakkı kişiye -başkasının hakkına zarar vermemek ve yasaların koyduğu sınırlamalara uymak koşuluyla- sahibi olduğu şeyi dilediği gibi kullanma ve tasarruf etme, onun ürünlerinden yararlanma olanağı veren bir haktır (*Mehmet Akdoğan ve diğerleri*, B. No: 2013/817, 19/12/2013, §§ 28, 32). Dolayısıyla malikin mülkünü kullanma, semerelerinden yararlanma ve mülkü üzerinde tasarruf etme yetkilerinden herhangi birinin sınırlanması mülkiyet hakkına müdahale teşkil eder (*Recep Tarhan ve*

Afife Tarhan, B. No: 2014/1546, 2/2/2017, § 53). Ayrıca kişinin mal varlığında azalma sonucunu doğuran kamusal işlem ve eylemler de mülkiyet hakkına müdahale oluşturur (*Tülay Aslan ve diğerleri*, B. No: 2014/7051, 2/2/2017, § 77).

50. Başvuru konusu olayda, başvurunun hisselerine sahip olduğu METAŞ'ın temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetiminin devralınmış olmasının ve menkuller, gayrimenkuller ile bu varlıkların ferî veya mütemmim cüzü niteliğinde olan sözleşmeler ile bunlardan doğan hak ve alacaklar haczedilerek satılmasının mülkiyet hakkına müdahale teşkil ettiği açıktır.

51. Anayasa'nın mülkiyet hakkına müdahaleyle ilgili üç kural ihtiva ettiği görülmektedir. Anayasa'nın 35. maddesinin birinci fıkrasında herkesin mülkiyet hakkına sahip olduğu belirtilmek suretiyle "mülkten barışçıl yararlanma hakkı"na yer verilmiş, ikinci fıkrasında da mülkten barışçıl yararlanma hakkına müdahalenin çerçevesi belirlenmiştir. "Mülkten yoksun bırakma" ve "mülkiyetin kontrolü" mülkiyet hakkına müdahalenin özel biçimleridir. Mülkten yoksun bırakma şeklindeki müdahalede mülkiyetin kaybı söz konusudur. Mülkiyetin kullanımının kontrolünde ise mülkiyet kaybedilmemekte ancak mülkiyet hakkının malike tanıdığı yetkilerin kullanım biçimi, toplum yararı gözetilerek belirlenmekte veya sınırlandırılmaktadır. Mülkten barışçıl yararlanma hakkına müdahale ise genel nitelikte bir müdahale türü olup mülkten yoksun bırakma ve mülkiyetin kullanımının kontrolü mahiyetinde olmayan her türlü müdahalenin mülkten barışçıl yararlanma hakkına müdahale kapsamında ele alınması gerekmektedir (*Recep Tarhan ve Afife Tarhan*, §§ 55-58).

52. Olayda Şirket hisselerine doğrudan el konulmamış; Şirket, yönetim ve denetimiyle mal varlığına el konularak satılmıştır. Olay tarihi itibarıyla Şirketin tüzel kişiliği ve başvurunun maliki bulunduğu hisseler hukuki varlığını sürdürmektedir. Dolayısıyla müdahalenin mülkten yoksun bırakma olarak değerlendirilmesi mümkün değildir. Öte yandan TMSF'ye ait kamu alacağının tahsili amacıyla METAŞ'ın mal varlığına el konulmuş ise de söz konusu kamu alacağı, vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerden farklı olarak kamunun tek taraflı iradesine dayanan bir parasal yükümlülük niteliğinde olmayıp İmar Bankasının hukuka aykırı bankacılık işlemleri sebebiyle oluşan kamu zararındır. Şu hâlde el koyma biçimindeki müdahalenin mülkiyetin kontrolü olarak kabulü de mümkün değildir. Bu durumda somut olayın mülkiyetten barışçıl yararlanma hakkına müdahale kapsamında incelenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

iii. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

53. Anayasa'nın 35. maddesinde mülkiyet hakkı sınırsız bir hak olarak düzenlenmemiş, bu hakkın kamu yararı amacıyla ve kanunla sınırlandırılabilirliği öngörülmüştür. Mülkiyet hakkına müdahalede bulunulurken temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin genel ilkeleri düzenleyen Anayasa'nın 13. maddesinin de gözönünde bulundurulması gerekmektedir.

54. Anayasa'nın 13. maddesi şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

55. Anılan madde uyarınca temel hak ve özgürlükler, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olmaksızın Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Dolayısıyla mülkiyet hakkına yönelik müdahalenin Anayasa'ya uygun düşebilmesi için müdahalenin kanuna dayanması, kamu yararı amacı taşıması ve ayrıca ölçülülük ilkesi gözetilerek yapılması gerekmektedir.

(1) Kanunilik

56. Olayda METAŞ'ın temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetiminin devralınmış olması ve menkuller, gayrimenkuller ile bu varlıkların ferfi veya mütemmim cüzü niteliğinde olan sözleşmeler ile bunlardan doğan hak ve alacaklarının haczedilerek satılması, 4389 sayılı mülga Kanun'un 15., 16. ve geçici 11. maddelerine dayanılarak gerçekleştirilmiştir.

57. 4389 sayılı mülga Kanun'un 15. maddesinin (7) numaralı fıkrasının (a) bendine göre TMSF, alacağının tahsili bakımından yarar görmesi hâlinde ve TMSF'ye borçlu olup olmadıklarına bakılmaksızın hisseleri kısmen veya tamamen kendisine intikal eden bir bankanın gerçek ve tüzel kişi ortaklarının yönetim ve denetimini doğrudan ya da dolaylı olarak tek başına veya birlikte elinde bulundurdukları şirketlerin ortaklarının bu şirketlerde sahip oldukları hisselerinin tamamına ve/veya bir kısmına ilişkin temettü hariç, ortaklık hakları ile bu şirketlerin yönetim ve denetimini devralmaya, şirket ana sözleşmesinde belirlenen yönetim, müdürler ve denetim kurulu üyelerinin sayılarıyla bağlı kalmaksızın ve imtiyazlı hisselerle dayanılarak atanıp atanmadıklarına bakılmaksızın görevden alma ve/veya üye sayısını artırma ve/veya eksiltme suretiyle bu kurullara üye atamaya yetkilidir. TMSF, bu bentte sayılan gerçek veya tüzel kişilere ait şirket hisselerinin ve diğer tüm hak ve varlıklarının satışını gerçekleştirmeye ve bu satışlardan elde edilen tutarları TMSF alacaklarına mahsup etmeye veya şirketlerin kamu borçları ve/veya Sosyal Sigortalar Kurumuna borçları ile sair borçlarını ödemedeki kullanmaya yetkilidir. TMSF alacaklarının tahsilini teminen 6183 sayılı Kanun hükümleri uyarınca haczedilen aktif değerler ile diğer tüm hak ve varlıkları bir araya getirerek, ticari ve iktisadi bütünlük oluşturarak alıcısına geçişini sağlayacak şekilde satışına TMSF kurulu yetkilidir.

58. Bu kurala dayanılarak tesis edilen el koyma ve satış işlemleri Derece Mahkemelerince hukuka uygun bulunmuştur. Derece Mahkemelerinin bu tespitinin yerinde olmadığı sonucuna götürecek herhangi bir neden bulunmadığından müdahalenin kanuni dayanağının bulunduğu kanaatine varılmıştır.

(2) Meşru Amaç

59. Anayasa'nın 35. maddesi uyarınca mülkiyet hakkı ancak kamu yararı amacıyla sınırlanabilir. Olayda İmar Bankasının 7.552.995.710,63 TL kamu borcunun; Bankanın hâkim ortağı olan Uzan Grubu şirketlerinden olduğu ve bunlar adına hareket ettiği saptanan METAŞ'tan tahsili amacıyla METAŞ'ın mal varlığına el konularak bu mal varlığı satılmıştır. Satıştan elde edilen bedelin 6.896.527,70 ABD doları, satış masrafları ile METAŞ tüzel kişiliğine ait borçların ödenmesinde kullanılmış; kalan 33.603.474,36 ABD doları ise Uzan Grubu şirketleri ile İmar Bankasının vergi borçlarına mahsup edilmiştir. Dolayısıyla müdahaleyle ulaşılmak istenen amacın İmar Bankası tarafından kamuya verilen zararlardan doğan kamu alacağının tahsil imkânının artırılması olduğu söylenebilir.

60. Kamu alacağının tahsilinin güvenceye bağlanması ve tahsil imkânının artırılmasında kamu yararının bulunduğu tartışmasızdır (AYM, E.2014/177, K.2015/49, 14/5/2015; E.2012/87, K.2014/41, 27/2/2014; E.2014/144, K.2015/29, 19/3/2015; E.2011/42, K.2013/60, 9/5/2013; E.1992/29, K.1993/23, 24/6/1993). Bu itibarla kamu alacağının tahsili amacıyla METAŞ'ın yönetim ve denetiminin devralınmış olmasında, mal varlığının haczedilerek satılmasında kamu yararının bulunduğu ve bunun anayasal açıdan meşru bir temele dayandığı sonucuna ulaşılmaktadır.

(3) Ölçülülük

(a) Genel İlkeler

61. Anayasa'nın 13. maddesi uyarınca hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasında dikkate alınacak ölçütlerden biri olan ölçülülük, hukuk devleti ilkesinden doğmaktadır. Hukuk devletinde hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması istisnai bir yetki olduğundan bu yetki ancak durumun gerektirdiği ölçüde kullanılması koşuluyla haklı bir temele oturabilir. Bireylerin hak ve özgürlüklerinin somut koşulların gerektirdiğinden daha fazla sınırlandırılması kamu otoritelerine tanınan yetkinin aşılması anlamına geleceğinden hukuk devletiyle bağdaşmaz (AYM, E.2013/95, K.2014/176, 13/11/2014).

62. Ölçülülük ilkesi, “elverişlilik”, “gereklilik” ve “orantılılık” olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. “Elverişlilik” öngörülen müdahalenin ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, “gereklilik” ulaşılmak istenen amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmamasının mümkün olmamasını, “orantılılık” ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2011/111, K.2012/56, 11/4/2012; E. 2012/102, K.2012/207, 27/12/2012; E.2012/149, K.2013/63, 22/5/2013; E.2013/32, K.2013/112, 10/10/2013; E.2013/15, K.2013/131, 14/11/2013; E.2013/158, K.2014/68, 27/3/2014; E.2013/66, K.2014/19, 29/1/2014; E.2014/176, K.2015/53, 27/5/2015; E.2015/43, K.2015/101, 12/11/2015; E.2016/16, K.2016/37, 5/5/2016; E.2016/13, K.2016/127, 22/6/2016; *Mehmet Akdoğan ve diğerleri*, § 38).

63. Ölçülülüğün bir alt ilkesi olan müdahale için seçilen aracın gerekliliğinin değerlendirilmesi öncelikli olarak ilgili kamu makamlarının yetkisindedir. Müdahale ile ulaşılmak istenen somut kamu yararı amacının gerçekleştirilmesi yetkili idarelerin sorumluluğunda olup amaca ulaşılmada ne tür bir aracın daha etkili ve verimli sonuçlar doğuracağı hususunda sorumlu ve yetkili otoriteler en isabetli karar verebilecek konumdadırlar. Bu nedenle hangi aracın seçileceği konusunda idarelerin belli ölçüde takdir yetkisi bulunmaktadır. Ne var ki seçilen aracın gerekliliğine ilişkin olarak idarelerin haiz bulunduğu takdir yetkisi sınırsız değildir. Tercih edilen aracın müdahaleyi ulaşılmak istenen amaca nazaran bariz bir biçimde ağırlaştırması durumunda Anayasa Mahkemesince müdahalenin gerekli olmadığı sonucuna ulaşılmaya mümkündür. Ancak Anayasa Mahkemesinin bu kapsamda yapacağı denetim seçilen aracın isabet derecesine yönelik olmayıp hak ve özgürlükler üzerinde oluşturduğu müdahalenin ağırlığına dönüktür (*Recep Tarhan ve Afife Tarhan*, § 70).

(b) İlkelerin Olaya Uygulanması

64. Somut olayda, İmar Bankasının hâkim ortağı olan Uzan Grubu şirketleri arasında bulunduğu ve bunlar adına hareket ettiği saptanan METAŞ'tan borcun tahsili amacıyla METAŞ'ın mal varlığına el konularak satılmasının İmar Bankası tarafından sebep olunan 7.552.995.710,63 TL kamu zararının tazmini amacına ulaşmaya elverişli olduğu açıktır.

65. Kamu alacağının miktarı gözetildiğinde METAŞ'ın mal varlığına el konularak satılması yolundaki tedbirin müdahaleyi bariz bir biçimde ağırlaştırdığı söylenemez. Dolayısıyla müdahalenin gerekliliği hususunda kamu makamlarınca yapılan değerlendirmeden aksi bir sonuca ulaşmayı gerektirecek bir neden bulunmamaktadır.

66. Somut olaydaki müdahalenin ölçülülüğünün değerlendirilmesi bakımından asıl önem taşıyan ölçüt orantılılıktır. Öngörülen tedbirin maliki olağan dışı ve aşırı bir yük altına sokması durumunda müdahalenin orantılı ve dolayısıyla ölçülü olduğundan söz edilemez. Bu itibarla uygulanan tedbirle başvuruculara aşırı ve orantısız bir yük yüklenip yüklenmediğinin tespiti gerekmektedir.

67. Olayda başvurucunun gerek dava safhasındaki gerekse bireysel başvuru dilekçesindeki talebi dikkate alınarak inceleme, başvurucu tarafından 87.575.000 ABD doları olduğu iddia edilen satış bedelinden kamu borçları ödendikten sonra geriye kaldığı öne sürülen 62.000.000 ABD dolarının hissesi oranında kendisine ödenmemesi şikâyetine münhasır kılındığından orantılılık değerlendirmesi de sadece bu iddia bağlamında yapılacaktır. Diğer bir ifadeyle satış bedelinden arta kaldığı belirtilen 62.000.000 ABD dolarının başvurucunun hissesine isabet eden bölümünün başvurucuya ödenmemiş olmasının müdahaleyi ölçüsüz kılıp kılmadığı üzerinde durulacaktır. Ancak bu yönde bir denetimin yapılabilmesi için öncelikle başvurucu tarafından öne sürülen "METAŞ ticari ve iktisadi bütünlüğü"nün 87.575.000 ABD doları karşılığında satıldığı ve kamu borçları düşüldükten sonra geriye 62.000.000 ABD dolarının kaldığı iddiasının gerçeği yansıtıp yansıtmadığının tespiti gerekmektedir.

68. Konu ile ilgili müzakkereyle istenmesi üzerine TMSF tarafından 23/12/2016 tarihli yazı ekinde gönderilen bilgi ve belgelerden, "METAŞ ticari ve iktisadi bütünlüğü"nün 40.500.000 ABD doları karşılığında Cer Çelik Endüstri Anonim Şirketine satıldığı anlaşılmaktadır. Ayrıca aynı gerekçeyle mal varlıklarına el konulan ve METAŞ'tan ayrı tüzel kişilikleri bulunan Demaş Demir Mamülleri A.Ş., Limaş Liman Hizmetleri A.Ş. ve Aysan Anadolu Yay Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin mal varlıkları için toplam 40.000.000 ABD doları değer tespiti yapıldığı görülmektedir. Dosyada bu üç şirketin mal varlığından oluşturulan iktisadi bütünlüklerin hangi fiyata satıldığına ilişkin bir bilgi bulunmamakla birlikte bunların hukuken METAŞ'tan ayrı tüzel kişiliklerinin bulunduğu açıktır. Dolayısıyla bunların satışından elde edilen gelirin METAŞ'ın mal varlığı gibi değerlendirilmesi mümkün değildir.

69. "METAŞ ticari ve iktisadi bütünlüğü"nün satışından 87.575.000 ABD doları değil 40.500.000 ABD doları elde edilmekle birlikte bu miktarın da sadece 6.896.527,70 ABD dolarının satış masrafları ile METAŞ'ın tüzel kişiliğine ait borçların ödenmesinde kullanıldığı, geri kalan 33.603.474,36 ABD dolarının ise Uzan Grubu şirketleri ile İmar Bankasının vergi borçlarına mahsup edildiği anlaşılmaktadır. Başvurucunun, METAŞ'ın borçlarını aşan kısmının ortaklara dağıtılması gerektiği yolundaki iddiası dikkate alındığında 33.603.474,36 ABD dolarının ortaklara dağıtılmayarak Uzan Grubu şirketleri ile İmar Bankasının vergi borçlarına mahsup edilmiş olmasının orantılılık ilkesi bağlamında değerlendirilmesi gerekmektedir.

70. Başvurucunun halka açık hisselerine sahip olduğu METAŞ'ın İmar Bankasının 7.552.995.710,63 TL borcundan sorumlu tutulmasının sebebi, Rumeli A.Ş.'nin METAŞ'ın hissedarı bulunması değil İmar Bankasının hâkim ortağı olan Uzan Grubu şirketlerinden olması ve bunlar adına hareket etmesidir. Bu nedenle sadece Rumeli A.Ş.'nin hissesi oranıyla sınırlı bir takibat yapılmamış, METAŞ'ın tüm mal

varlığına el konulmuştur. METAŞ'ın mal varlığının Rumeli A.Ş.'nin hissesini aşan bölümünün de takip edilerek satılmasının başvurusunun da aralarında bulunduğu diğer hissedarlara belli bir külfet yüklediği açıktır. Müdahalenin orantılı olup olmadığının değerlendirilmesi bağlamında başvurusunun hukuksal konumu, METAŞ'ın İmar Bankasıyla ilişkisinin mahiyeti ve İmar Bankasının hukuka aykırı bankacılık iş ve işlemleri dolayısıyla oluşan kamusal zararın boyutları da gözönünde bulundurulmalıdır.

71. Öncelikle İmar Bankasının kamuya verdiği zararlardan başvurusunun şahsen sorumlu tutulmadığının, hisse senetlerine sahip olduğu Şirketin (METAŞ'ın) sorumluluğu yoluna gidildiğinin altı çizilmelidir. TMSF tarafından, Uzan Grubu şirketlerinden olan METAŞ'ın İmar Bankasınca mudilerden toplanan mevduatın Uzan Grubuna aktarılmasında ve bu suretle kamunun zarara uğratılmasında araçsallaştırılan bir şirket olduğu değerlendirilerek bu sebeple oluşan kamu zararının doğrudan şirket tüzel kişiliğine ait mal varlığından tahsil edilmesi yoluna gidilmiştir. Şirket ortaklarının şahsen sorumlu tutulması söz konusu olmamıştır. Başvurucu, mal varlığına el konulan şirketin ortağı olması sebebiyle ve bu şirketteki mal varlığıyla sınırlı olarak işlemin sonuçlarından dolayı bir biçimde etkilenmiştir.

72. Şirket ortaklığı, bir yandan ortağa şirketin kârından -daha geniş bir ifadeyle şirketin mal varlığında olumlu anlamda meydana gelen artışlardan- yararlanma hakkı sağlarken aynı zamanda ortağın şirket faaliyetlerinden doğan risk ve külfetlere de katlanmasını gerektirir. Şirket ortağının katlanması gereken risk ve külfetler, sadece şirketin ticari faaliyeti çerçevesinde yüklendiği ticari borçlarla sınırlı olmayıp şirketin kanunlara aykırı faaliyet ve eylemlerinden kaynaklanan her türlü mali yükümlülükleri de içermektedir. Bu bağlamda şirket ortağının şirketin kanuna aykırı iş ve işlemlerine herhangi bir katkısının bulunmadığı ileri sürülerek ortağın hissesine isabet eden şirket mal varlığının, bu işlemlerden kaynaklanan kamusal zararların telafisi amacıyla takibata tabi tutulmaktan başışık tutulması gerektiği biçimindeki bir savın geçerliliği bulunmamaktadır.

73. Şirketin hukuka aykırı işlem ve eylemlerinden doğan zararın kamunun üzerinde bırakılması durumunda toplumun yükleneceği külfetin ağırlığı gözetildiğinde bu zarara, şirketteki mal varlığıyla sınırlı olarak -katkısı ve kusuru bulunmasa bile- şirketin nimetlerinden yararlanan şirket ortağının katlanması ortağa aşırı bir külfet yüklediği anlamına gelmez. Zira bu durumda toplumun korunmasındaki kamu yararı, zararın oluşumuna katkısı bulunmayan şirket ortağının gözetilmesindeki bireysel zarara göre daha baskın bir nitelik taşımaktadır.

74. METAŞ'ın, hukuka aykırı bankacılık işlemleriyle kamuyu 7.552.995.710,63 TL zarara uğratan İmar Bankasının hâkim ortağı olan Uzan Grubu şirketlerinden olduğu ve bunlar adına hareket ettiği idarece tespit edilmiş ve açılan davada da Derece Mahkemelerince aksi bir kanaat açıklanmamıştır. Başvurusunun da METAŞ'ın İmar Bankasının hâkim ortağı olan Uzan Grubu şirketlerinden olduğu ve bunlar adına hareket ettiği tespitine yönelik bir şikâyeti bulunmamaktadır. Başvurusunun yakındığı husus, METAŞ'ın sadece Rumeli A.Ş.'nin hissesi oranında değil tüm mal varlığıyla sorumlu tutulmasıdır. Uzan Grubuyla ilişkisine yönelik bu tespitler karşısında METAŞ'ın, Uzan Grubunun ve İmar Bankasının kamuya verdiği zarardan sorumlu tutulamayacağı sonucuna ulaşılması mümkün değildir. Bu durumda başvurusunun, METAŞ'ın Uzan Grubunun kanuna aykırı faaliyetlerinden doğan kamusal zarardan Rumeli A.Ş. dışındaki diğer ortakların sorumlu tutulamayacağı savının haklı bir temeli bulunmamaktadır.

75. Ayrıca İmar Bankası'na yapılan usulsüz bankacılık işlemlerinin sadece belli bireyler üzerinde değil ülkenin bankacılık sistemi ve buna bağlı olarak ekonomisi üzerinde ciddi hasarlara yol açtığı tartışma kabul etmez bir vakıadır. İmar Bankası'na neden olunan kamu zararının vergi mükellefleri üzerinde önemli bir yük oluşturduğu da görmezden gelinemez bir gerçektir. Bu hususlar gözetildiğinde İmar Bankası'nın neden olduğu zarardan, hâkim ortaklarına ait veya onlar adına hareket eden şirketlerin de tüm mal varlıklarıyla sorumlu tutulması suretiyle METAŞ hissedarlarına yüklenen külfetin aşırı ve katlanılmaz olmadığı, dolayısıyla müdahalenin orantılı olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

76. Açıklanan nedenlerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

B. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

77. Başvurucu davanın makul sürede tamamlanmadığını belirterek Anayasa'nın 36. maddesinde yer alan adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

78. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

79. Medeni hak ve yükümlülüklerle ilgili uyuşmazlıklara ilişkin idari yargılamanın süresi tespit edilirken sürenin başlangıç tarihi olarak davanın ikame edildiği tarih; sürenin sona erdiği tarih olarak -çoğu zaman icra aşamasını da kapsayacak şekilde- yargılamanın sona erdiği, yargılaması devam eden davalar yönünden ise Anayasa Mahkemesinin makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikâyetle ilgili kararını verdiği tarih esas alınır (*Selahattin Akyl*, B. No: 2012/1198, 7/11/2013, §§ 45, 47).

80. Medeni hak ve yükümlülüklerle ilgili uyuşmazlıklara ilişkin idari yargılama süresinin makul olup olmadığı değerlendirilirken yargılamanın karmaşıklığı ve kaç dereceli olduğu, tarafların ve ilgili makamların yargılama sürecindeki tutumu ve başvurusunun yargılamanın süratle sonuçlandırılmasındaki menfaatinin niteliği gibi hususlar dikkate alınır (*Selahattin Akyl*, § 41).

81. Anılan ilkeler doğrultusunda Anayasa Mahkemesinin benzer başvurularda verdiği kararlar dikkate alındığında somut olayda 7 yıl 11 ay devam eden yargılamanın süresinin makul olmadığı sonucuna varmak gerekir.

82. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

C. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

83. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

“(1) Esas inceleme sonunda, başvurusunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere

dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvuru lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

84. Başvurucu, tazminat talebinde bulunmuştur.

85. Başvurucunun makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

86. Başvurucunun makul sürede yargılanma hakkının ihlali nedeniyle yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvurucuya net 8.400 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

87. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 206,10 TL harç ve 1.800 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.006,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın **KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,**

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın **KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,**

B. 1. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının **İHLAL EDİLMEDİĞİNE,**

2. Anayasa'nın 36. maddesinde güvenceye bağlanan makul sürede yargılanma hakkının **İHLAL EDİLDİĞİNE,**

C. Makul sürede yargılanma hakkının ihlali nedeniyle net 8.400 TL manevi tazminatın başvurucuya **ÖDENMESİNE,**

D. 206,10 TL harç ve 1.800 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.006,10 TL yargılama giderinin başvurucuya **ÖDENMESİNE,**

E. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal **FAİZ UYGULANMASINA,**

F. Kararın bir örneğinin İstanbul 10. İdare Mahkemesine (E.2008/846) **GÖNDERİLMESİNE,**

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına **GÖNDERİLMESİNE** 10/5/2017 tarihinde **OYBİRLİĞİYLE** karar verildi.

Başkan
Engin YILDIRIM

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
M. Emin KUZ